

MENTORINGOVÝ PROGRAM PRO ZAČÍNAJÍCÍ VĚDKYNĚ A VĚDCE

SHRnutí PÁTÉHO ROČNÍKU PROGRAMU

Kateřina Maršálková

Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.

Praha 2020

ÚČASTNICE A ÚČASTNÍCI PÁTÉHO ROČNÍKU

Pátého ročníku programu se zúčastnilo celkem 153 mentees - 108 žen a 45 mužů, kteří spolupracovali s dvěma mentorkami a jedním mentorem. Mentees se nacházeli v různých studijních/kariérních fázích, bylo mezi nimi 135 doktorandek a doktorandů a 18 postdoktorandek a postdoktorandů. Devadesátšedm mentees působí v sociálně vědních a humanitních oborech a 56 mentees v oborech přírodovědných a technických.

Mentees studují a pracují na těchto institucích:

Aleksander Moisiu University
Biotechnologický ústav Akademie věd České Republiky
CEITEC
České vysoké učení technické v Praze
Česká zemědělská Univerzita v Praze
Estonian Business school
Etnologický ústav Akademie věd České Republiky
Fyzikální ústav Akademie věd České republiky
Jihočeská Univerzita
LifeScan
Masarykova univerzita
Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy
Mendelova Univerzita
Národní ústav duševního zdraví
Ostravská univerzita
Slezská Univerzita v Opavě
Státní zdravotní ústav Praha
Technická univerzita v Liberci
Universidad Autónoma de Madrid
Univerzita Jana Amose Komenského
Univerzita Karlova
Univerzita Palackého v Olomouci
Univerzita Pardubice
Univerzita Pavla Josefa Šafaříka
Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd České republiky
Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
Vysoká škola ekonomická v Praze
Vysoká škola Báňská - Technická Univerzita Ostrava
Vysoké učení technické v brně
Západočeská univerzita v Plzni

Mentorky a mentoři působí na těchto institucích:

Friedrich-Meinecke-Institut
Oxford Law Faculty
Technische Universität Darmstadt

Malé množství mentorek a mentorů, zdá se souviset se složením skupiny mentees, v níž převažují lidé z oblasti sociálních a humanitních věd v doktorandské fázi. Dlouhodobě se v programu setkáváme s tím, že mentees v doktorandské fázi z oblasti sociálních a humanitních věd se nejvíce potýkají s pocity izolace a demotivace vzhledem ke specifickým průběhům doktorského vzdělávání v této oblasti, kdy (na rozdíl od mentees z přírodních a technických věd) jejich dizertační práce nebývají součástí širších výzkumných projektů a často ani nemívají zaměstnanecký úvazek na školícím pracovišti. V rámci mentoringového programu proto spíše než spolupráci s mentorem či mentorkou vyhledávají kontakt s ostatními mentees a vzájemnou vrstevnickou podporu.

ÚVODNÍ WORKSHOPY

Úvodní workshop absolvovalo 50 potenciálních mentees. Workshopy proběhly čtyři – dva pro mentees z oblasti sociálních a humanitních věd a dva pro mentees z oblasti přírodních a technických věd. Pro účely úvodních workshopů tyto oborové skupiny oddělujeme, aby se při vytváření vlastních mentoringových plánů nezdržovaly vzájemným vysvětlováním si oborových specifik (odlišného způsobu vědecké práce a možností kariérního postupu), které ovlivňují jejich potřeby a nastavení mentoringových plánů. Z důvodu vládních nařízení ohledně pandemie covid19 proběhlo druhé kolo úvodních workshopů tři měsíce po prvním kole. Jako každý rok se však ukázala důležitost těchto workshopů, protože právě jejich účastníci a účastnice jsou v průběhu roku nejvíce aktivní

Všem přihlášeným do programu byly zaslány materiály pro domácí přípravu, které se následně diskutovaly na úvodních workshopech:

- 1. Reflexe vlastní pozice** - Kde se nacházím ve vztahu k rozvoji své vědecké dráhy? Jak se orientuji ve vědě ve smyslu pracovní oblasti?
- 2. Moje vize – přípravné otázky** – Jaké jsou mé životní priority, hodnoty, preference? Jak je promítnu do svých profesních plánů?
- 3. Moje vize – prohlášení** – Jaké dlouhodobé cíle jsou pro mne nejdůležitější?
- 4. Benefity mentees a mentoringové cíle** – Co od mentoringu očekávám? Formulace jednoho až dvou konkrétních mentoringových cílů.

Po vypracování mentoringových plánů a jejich konzultace s ostatními mentees a koordinátorkou programu měli mentees několik týdnů na oslovení své potenciální mentorky či mentora, a zároveň byly vypsány termíny a témata kurzů profesního a osobního rozvoje.

Mentees, kteří se nemohli zúčastnit úvodních workshopů, obdrželi emailem workshopové materiály k domácímu vypracování. Následně byly uskutečněny individuální konzultace s koordinátorkou programu, která s mentees konzultovala jejich doma vytvořené mentoringové plány a domluvila se s nimi na následném hledání a oslovování mentorek a mentorů.

KURZY SOFT SKILLS A PROJEKTOVÉHO ŘÍZENÍ

Kurzy profesního a osobního rozvoje jsou nedílnou součástí mentoringového programu. Na zajištění kurzů projektového managementu jsme spolupracovaly s ing. Radkou Pittnerovou, na kurzech soft skills s Evropskou kontaktní skupinou, jejíž lektorky pro nás vytvořily kurzy tzv. „na míru“ – zohlednily specifickou cílovou skupinu mladých akademických pracovníků a pracovníc a jejich oborové zaměření a dále s Mgr. Ivanou Šindlerovou, specialistkou na Time management, a Kamilou Etchegoyen Rosolovou, Ph.D., vedoucí Centra akademického psaní ÚJČ AV ČR, v. v. i..

V roce 2020 jsme pořádaly tyto kurzy:

Time management
Projektový management
Hledání silných stránek
Stress management
Akademické psaní

Na rozdíl od předchozích ročníků programu tyto kurzy neprobíhaly zvlášť pro oborové skupiny, neboť se ukázalo, že se mentees často odhlašují na poslední chvíli, takže pak nebývá kapacita kurzů plně využita. Všechny kurzy probíhaly v Praze na půdě Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i. nebo online.

ZÁVĚREČNÁ FOCUS GROUP

Vzhledem k pandemii koronaviru proběhla letošní focus group formou rozeslání evaluačního online dotazníku. Tento dotazník byl rozeslán současným mentees na začátku prosince. Otázky se soustředily především na přínosy mentoringového programu, jeho vliv na studijní/kariérní dráhu, navazování nových kontaktů, softskillové workshopy a případné změny, které by mentees uvítali. Výhody vázané na osobní setkání (jako je podrobnější diskuze a možnost doptávat se na další otázky) vykompenzoval vyšší počet vyplněných dotazníků. Díky tomu jsme získali rozmanitější zpětnou vazbu.

Z odpovědí je patrné, že ačkoliv se v letošním roce mnoha mentees nepodařilo najít mentora či mentorku, program pro ně byl přesto užitečný. Kombinace workshopů, komunikace s koordinátorkou a vzájemného tzv. „peer mentoringu“ pomohla mentees se zvýšením sebevědomí a ujasnění priorit. Dalším pozitivem byly nově získané kontakty ať už přímo prostřednictvím vedení programu, tak i skrze ostatní mentees.

Zdá se, že z hlediska workshopů se letošní ročník velice povedl. Ačkoliv téměř polovina z nich musela proběhnout v online podobě, několik mentees si dokonce pochvalovalo jejich snadnější dostupnost. Mezi nejoblíbenější workshopy patřily již tradičně Time management, Projektový management a Hledání silných stránek.

Co mentees naopak postrádali, byla možnost častějšího osobního setkávání.

PLAKÁTOVÁ VÝSTAVA

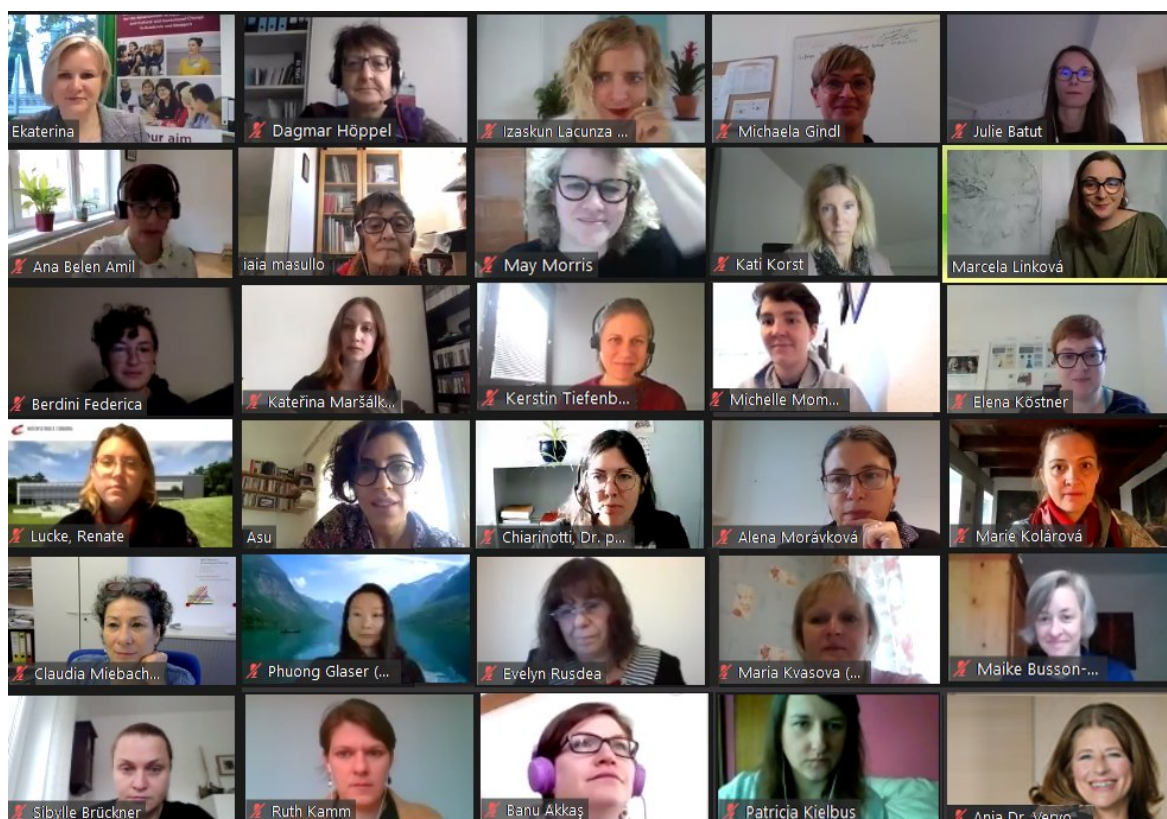
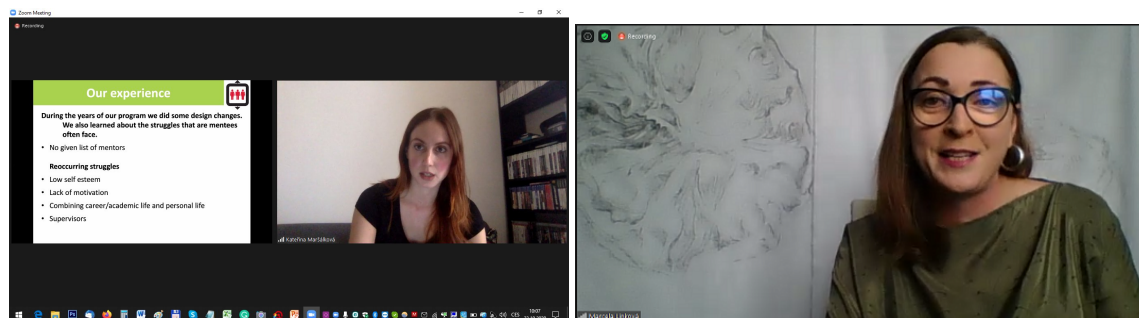
Plakátová výstava na velkoformátových fotografiích představuje účastnice a účastníky uplynulého ročníku mentoringového programu. Mentoringové dvojice a samotní mentees se v popisku u svých fotografií vyjadřují ke své motivaci vstoupit do programu a sdělují, co jim účast v programu přinesla. Celou výstavu můžete shlédnout na webu genderaveda.cz.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

V rámci 5. ročníku mentoringového programu byla dále rozvíjena spolupráce s evropskou sítí mentoringových programů ve vědě eument-net za účelem zlepšování a rozvíjení našeho programu a zároveň za účelem získávání informací důležitých pro jiné české instituce, které mentoringové programy teprve zakládají, nebo jejich založení zvažují. Náš program je členem sítě od roku 2015.

Ve spolupráci se sítí eument-net proběhla 23.10.2020 mezinárodní konference *Mentoring in Academia and Research: a Tool to Improve Gender Equality in Human Resource Management*. Z důvodu pandemie koronaviru jsme přistoupily k online variantě konference, která se nakonec ukázala jako velice vhodná z hlediska množství a rozmanitosti přihlášených účastníků. V rámci konference proběhlo představení mentoringového programu NKC a sítě eument-net. Následovaly tři souběžné sekce na téma založení mentoringového programu, práce s mentory a práce s mentees, které byly vedeny týmem expertek. Cílem konference byla také motivace ostatních institucí k založení vlastního mentoringového programu. Jednotlivé prezentace a program konference najdete [zde](#).

KONZULTAČNÍ ČINNOST

V roce 2020 jsme již tradičně poskytovaly konzultace zástupkyním vědeckých institucí, které založily, právě zakládají nebo zvažují založení vlastních mentoringových programů. Tento rok některé české instituce získaly „HR Excellence in Research Award“, ocenění Evropské komise pro vědecké instituce za implementaci a rozvoj jejich personální politiky na základě principů, které vytyčují Evropská charta pro výzkumné pracovníky a Kodex chování pro přijímání výzkumných pracovníků. S těmito institucemi jsme v užším kontaktu již od minulého roku a naše spolupráce ve formě konzultační činnosti pokračuje.

Kromě toho jsme spřáteleným institucím pomáhaly s šířením povědomí o koncepci mentoringu a jeho využitelnosti. Proběhlo několik konzultací, konkrétně pak s těmito institucemi: Fyzikální ústav AV ČR, Biologické centrum AV ČR, Centrum dopravního výzkumu, Ústav pro českou literaturu AV ČR a Filosofický ústav AV ČR,